

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frankanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠI

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica,
II. drž. gimn. (Bpl.)

Izhaja vsak četrtek. Na znaša za neorgano 40 Din, za inozem. Posamezna št. anstvo „Pov. UJU ana“ ima s člano lačano naročnino a oglase in re tice vseh vrat je plačati po Din 2:50 od poštn vrste. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Nasilja Italije nad jugoslovenskim učiteljstvom.

V zadnji številki smo poročali, kako je italijanska vlada odslovila šest slovenskih učiteljev, ne da bi pravno utemeljila ta svoj korak.

Sengeremska pogodba, na katero se tako radi sklicujejo Nemci v Avstriji in Italijani, naj bi se respektirala samo od Jugoslovenov, drugi naj bi jo teptali in kršili, kadar bi moralo iti v naše dobro. Reči moramo, da je naša prosvetna politika vse premalo nacionalna, preveč obzirna do tujih narodnosti in skoro bi si upali trditi, da je to tudi krivo, da naši krvni rojaki izven naših državnih meja, nimajo na prosvetnem polju niti najprijemljivejših narodnostno šolskih pravic.

Svoječasno, pod prosvetnim ministrom Trifunovičem smo priobčili statistično sliko postopanja naše vlade napram narodnostnim manjšinam v državi in tujih vlad napram našim narodnim manjšinam v inozemstvu. Od takrat se razmere niso prav nič izpremenile, pač pa nasprotno — poslabšale!

Prav pod zadnjim prosvetnim ministrom so se dajale našim narodnostnim manjšinam neverjetne koncesije, kar je v inozemstvu izzvalo ravno nasprotno — še večji pritisk na naše rojake. Ne samo, da izgubljamo narodnostne postojanke, ki smo jih pridobili po prevratu v državi, še v večji meri jih izgubljamo v inozemstvu, tako da moramo zaznamovati izgubo na obeh straneh.

Izgubili smo cele šole, ki so jih Italijani izpremenili nasilno celotno v italijanske; izgubili smo slovenski učni jezik v vseh slovenskih in vseh hrvaških šolah v Italiji; sedaj mečejo še s silo slovensko in hrvaško učiteljstvo iz šole — na cesto!

Prav drastičen slučaj takega nasilja se nam odkriva iz pisma, ki smo ga prejeli te dni iz Italije, in ki slove:

Dne 24. t. m. sem mirno poučeval v V. razredu v I. Obč. na 3. uro potrkla tovariš R. na razredna vrata ter pravi, da me kliče ravnatelj. Hočem oditi v pisarno brez pokrivala, a tovariš mi veli, naj vzamem tudi površnik in klobuk, češ, da konča uro on. Nekam čuden se mi je zdel ves ta nastop, a še sanjal se mi ni, grede po stopnjicah, kaj se ima zgoditi?

V pisarno stopivši me sprejme ravnatelj z besedami: »Caro sg.! Una cosa

non assai bella. Vi ste z dnem 21. t. m. (24. je pa povedal!) suspendirani od učiteljske službe — mi je žal, da vam moram to sporočiti, vsled tega lahko takoj zapustite razred! Dovoljeno pa vam je zaprositi za penzijo, ako imate do iste pravico!»

Izročil mi je odslovitveni dekret in bil sem na cesti! Niti toliko obzirni niso bili, da bi mi pustili dokončati zadnjo četrto ure?...

Enak dekret je čakal na pisalni mizi mojega brata in tovariša K. iz C.

Ko pridem še isti večer k bratu, je ravno delal na šolskem dvorišču v kotu pri greznici. Pozdravim ga: »Pusti! saj nisi več učitelj!«, ostrmel je in odšel z menoj.

Oba občinska zastopa sta takoj storila potrebne ukrepe v razveljavljenje našega odpusta, a pomagalo ne bo nič!

Treba bo torej misliti, kaj sedaj? Penzije lahko čakava še nad leto dni! Obe sestri in mlajši brat tudi ne dobe službe — tudi ti bodo morali čez mejo!

V. mora še 15 mesecev k vojakom, ker so mu dali pri maturi ponavljalni izpit. Ko je že na vsa vprašanja zadostno odgovoril — pričel ga je predsednik sekirati s formulami.

Morali bomo misliti na odhod, ker tu ne bo živeti!...

To je tragika naše obzirnosti do narodnih manjšin v državi, ki se maščuje nad našimi rojaki v inozemstvu. Odpora ni, ker ni naše prave notranje nacionalne zavesti, one zavesti, katero bi nam lahko dala le prava notranja nacionalna smer, od katere so pa državni krmiljarji krenili prav v zadnjem času prav daleč proč.

Naše mase se zastupljajo z nacionalno mlačnostjo, z nacionalnim indiferentizmom, ki je dobra podlaga narodnostnemu mrtvilu in izgubi nacionalnega zmisla in odpora proti nacionalnemu nasilju tu in v inozemstvu. Gorenji slučaj je posledica, ki jo je rodila taka nacionalna vzgoja naroda; kajti z usodo posameznih slučajev, ki prehajajo brez odpora preko nas, se začrtuje tudi usoda našega naroda onstran meje.

Prva rešitev iz tega položaja bi bila izrazita nacionalna politika pri nas.

Informacijske pisarne za učiteljstvo.

V neurejenih razmerah, kakor so danes, je vedno težje se orientirati učiteljstvu v pravnih, bodisi materialno pravnih, bodisi šolsko pravnih vprašanjih. Zato je naše Udruženje izpopolnilo svojo organizacijo tudi v informacijskih zadevah. Nekatere zadeve so tako osebnega značaja, da jih ni mogoče pojasnjevati v listu in tam dajati odgovore. Odgovori na taka vprašanja se dajejo pismenim putem, če se priloži znamka za odgovor. Odgovore pa prejema samo organizirani člani.

Strokovno tajništvo Pov. UJU — Ljubljana.

Take posle je prevzelo v našem področju strokovno tajništvo Pov. UJU v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna je izdala v to svrhu »Ročni katalog«, v katerem dobi vsakdo odgovore o materialno-pravnih zadevah, da se izogne s tem nepotrebnemu pisarjenju. V svrhu šolsko-pravnih vprašanj pa je izdala »Zbirko važnejših šolskih odredb in zakonov od F. Finka, ki je izšla v štirih zvezkih in obsega vse šolske odredbe in ukaze od prevrata do najnovejše dobe. Tako »Katalog«, kakor »Zbirka« sta vsakemu učitelju nujno potrebna, če hoče biti informiran in ker vsebuje odgovore in vprašanja v službi, s katerimi ima vsak dan opravka.

Pov. UJU pa je ustanovilo tudi »Obrambni sklad«, v katerega zbira prostovoljne prispevke, da lahko napravi rekurze o splošno važnih vprašanjih in se informira pri pravnikih.

Poseben informacijski tajnik pri UJU v Beogradu.

UJU v Beogradu pa je nastavilo za te posle posebnega tajnika in razglašala sledeče:

Številno učiteljstvo se obrača na naše Udruženje za razna obvestila, ki se tičejo njihovega službenega položaja, tolmačenja posameznih zakonov in raznih osebnih prošelj in pritožb. Kakor smo že poprej naznanili, je povelil izvršilni odbor našega Udruženja ta posel posebnemu tajniku Udruženja, ki bo na podlagi prejetih informacij odgovarjal vsakemu posamezniku na njegova vprašanja. Odgovori splošnega značaja se bodo objavljali potom »Narodne Prosvete«.

Pri tej priliki opozarjamo naše učiteljstvo, da se bo odgovarjalo samo na ona vprašanja, ki bodo prihajala od čla-

nov Udruženja, ki so plačali članarino in poravnali naročnino na »Narodno Prosveto« in »Učitelja«.

Pisma nečlanov se ne bodo upoštevala in se nanje ne bo odgovarjalo.

Ustanovitev privatnega »Prosvetnega Biroa« v Beogradu.

Sedaj se je pa osnovala v Beogradu še privatna informacijska pisarna, ki razglašala sledeče:

Uz saradju nekoliko prosvetnih i drugih stručnih lica otvara se u Beogradu od 1. novembra tek. god. »Prosvetni Biro«.

Ovaj će biro uz skromnu nagradu davati sva tražena obaveštenja: posredovaće i vršiće sve poslove, koji bi bili u vezi sa Ministarstvom Prosvete, ili kojim drugom školskom institucijom.

Istotako Biro će vršiti i sva druga posredovanja kod ma koga Ministarstva, državnih vlasti i drugih prosvetnih ustanova u Beogradu.

Sudeći po licima koja saradjuju u ovome »Prosvetnom Birou«, mi ga toplo preporučujemo našem učiteljstvu, dječkim roditeljima i ostalom školskom svetu naše Kraljevine.

Podrobno poslovanje tega »Biroa« je razvidno iz s.edečega letaka;

Poznato vam je sa koliko je dangube i materijalnih troškova skopčan dolazak u Beograd, radi svršavanja svojih poslova, naročito s pogledom na današnju sporu i glomaznu administraciju.

Da bi se u tome smislu olakšalo svima onima, kako iz mesta, tako i iz unutrašnjosti, koji bi imali ma kakav posao svršavati u ma kom Ministarstvu, državnom nadležstvu ili kakvoj privatnoj ustanovi — otvara se u Beogradu — Mackenzijeva ulica br. 38 — PROSVETNI BIRO«, o čemu i Vas izveštavamo.

U »Prosvetnome Birou« saradjuvaće nekoliko prosvetnih i drugih stručnih lica: učitelja, profesora, advokata i dr., što je garancija kako za davanje stručne i sigurne informacije, tako i za uspešno svršavanje poverenih poslova.

»Prosvetni Biro« u glavnome vršiće ove poslove:

1. Davaće potrebna obaveštenja zainteresovanima: po molbama, žalbama, uverenjima, unapredjenjima, povišicama, premeštajima, razvrstavanjima, i svima ostalim pitanjima, koja bi spadala u nadležnost državnih vlasti ili privatnih ustanova.

2. Davaće potrebna obaveštenja i dječkim roditeljima (za sve škole) u pogledu upisa, polaganja privatnih ispita, kondicija, stanovanja, ishrane i t. d.

pozneje tvorijo osnovo za preorientacijo. Vsak razrednik višje stopnje bo pač moral malo pogledati krog sebe, spoznati najgrše napake naših gospodarjev, pregledati pa tudi strokovno literaturo. V dve — morebiti triletnem turnusu bi se naj v naših šolah predelala približno ta snov: Gnojenje, travništvo, sadjarstvo, govedo, perutnina, svinja, čebelarstvo, detelje in krmila za svinje. Vse skupaj pa naj ne bo teoretični pouk, temveč se oziraj le na praktične potrebe, posebno na bičanje nedostatkov in neumnosti.

Kot primer navajam pouk oziroma učno snov o svinji. Vsekakor je seveda treba svinjo kot važno domačo žival najprej biološki obravnavati, ugotoviti njeno veliko korist, preračunati, koliko nas stane reja tekom dveh ali več let in vrednost mladičev in zaklane svinje.

Zobje spričujejo, da je svinja tudi roparica. V zemlji išče razne črve in slično. Za boljo prebavo rabi tudi zemljo. Narava jo je obdarila z jako občutljivim organom, mesnatim robom na koncu rilca, ki je svinji vodnik pod zemljo. Tam išče razne živalice in želodcu koristne rudninske snovi. S svojim rovanjem pod zemljo koristi gospodarju in sebi. Neumen človek pa misli, da ima svinja rilček le za to, da jo lahko »zadrot«.

(Dalje prih.)

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

LISTEK.

M. VERK:

Nekatera načelna vprašanja kmetijskega pouka.

(Dalje.)

Ne morem se spuščati v vse podrobnosti, navedem le nekaj konkretnih dejstev. Poglejmo naše njive. Lega jim je v večjem odstotku hribovita, zemlja ilovnata, delo težko in naporno. Žito je kleno, okus pridelkov prvovrsten. Obdelovalni stroški pa so toliki, da naš kmet pri žitu ne bo mogel nikdar tekmovati z vojvodinskim veleposestnikom. In vendar ustvarja nove njive, lomi pri oranju pluge, živino in sebe, razbija strastno železno trde grude, drži motiko od zore do mraka, uspeh pa trd kruh in slabo zabeljeni žganci. S kolikim naporom so ustvarili kmetje po hribih vinograde, postavili kleti, kako trepečejo leto za letom pred mrazom, točo, oidiem, peronosporo in jesenskim dežjem. Uspeh: Na vinskem trgu ne morejo tekmovati posledice so polni sodi, zraven pa še pijani, duševno razorani možje, tepene žene, uničeno družinsko življenje in medel naraščaj. Slaba perspektiva za naš narod, katero pa takoj odtehta tem lepša slika:

Naše sadje si je pridobilo svetovni sloves, sadno drevje se rado šibi pod težo, kupcev pa dobremu, sortiranemu sadju ni nikdar manjkalo. Iz poročil sadjarskih strokovnih listov razvidimo, da se v Egiptu pulijo za naša rdeča jabolka. Naša živina ima okusno meso in od nekaj poplavlja naše sejme Nemci in Italijani, pač pa gotovo ne za to, da bi kupovali slabo blago. Londonski bankir je zadovoljen, če ima za zajtrk jajca naših kokoši in za večerjo mrzlo perotino, ki je zobača na slovenskih tleh. Podjetni Čehi pokupijo pri nas vse lepše svinje, pa ima potem praška šunka zagarantirano bodočnost. Gotovo ne radi češkega dima, temveč radi naših svinj. Sadej, govedo, perutnina in svinje bi lahko polnile denarnice naših kmetov in kako malo se briga kmet za nje. Raje se ubija na njivi in trepeče v vinogradu, kakor bi segel po daru, katerega mu nudi blagoslovljena domovina.

Pri nekoliko bolj racionalnem delovanju v onih panogah, ki vsled klimatičnih razmer in posebnosti zemlje v naših krajih najbolj uspevajo in donajajo dobiček, bi naš kmet z manjšim naporom dosegel večji gospodarski uspeh. Tu naj s strokovnim kmetijskim poukom pomore že osnovna šola.

Od izvajanj pridem k prvi načelni točki kmetijskega pouka. Kmetijski

pouk se mora z ozirom na snov povsem prilagoditi lokalnim potrebam in razmeram. Ni treba, da bi se učna snov določevala za posamezne šole, marveč za cele teritorije, ki tvorijo enotno kulturno skupino. Naš teritorij n. pr. bi lahko obsegal cele Haloze, pokrajine do Save in Savinje južno od Celja ter južno vzhodja Pohorja. Učna snov bi se le malo razlikovala od one hrvaškega Zagorja in Slovenskih gor. Treba bo seveda učno snov vsaj približno ugotoviti, kar se more zgoditi pa le na posebnih uradnih učiteljskih konferencah. K tem konferencam bi se eventualno tudi pritegnili okrajni ekonomski in kmetijski strokovnjaki. Na podlagi poročil teritorialnih učiteljskih konferenc zmogla bi državna oblast izdati okvirni zakon za kmetijski pouk. Izčrpn referati teritorialnih konferenc bi se pa morali razmnožiti ali tiskati kot pomožna knjiga za učiteljstvo.

Prepričan sem, da se bo to zgodilo, kedaj, tega ne more nihče reči. Ostanem torej brez sistema in smernic. Za to dobo je tudi nemogoče misliti na kakršnokoli uspešno preorientacijo v gospodarskih vprašanjih naših malih agrarcev. Mogoče so najnujnejše reforme, ki lahko